احسان الله آرین زی ۳۰/۰۷/۲۰۱۰

پتگه سوداکگري

لوی خدای (ج) فرمايي:
ولقد کرمنا بني ادم.
مانا دا چيگ ما ورکؤ بني ادم يا د ادم(ع) اولاديگ، نارينه او شگحگيگ ته کرامت.

په کوچنيوالي کيگ نجونيگ او هلکان يو راز زيگاٍي. دواؤه په لومؤي سر کيگ أيگر معصوم او پاك وي، دا چيگ وروسته تگولنه او زماني جبر له دوی خگخه خگه شي جوؤوي هغه بيگله خبره ده. په أيگرو ميندو او پلرونو بانديگ نجونيگ او هلکان يو شان کگران وي؛ خو حگينيگ قبيلوي او وروسته پاتي تگولنيگ هلکان په نجونو غوره بولي. د نجونو په زيگاٍون خپه کيگاٍي او دا کگلالی موجود ان له کوچنيتوب نه شگه نه بولي!

نجوني د فزيکي او رواني جوؤشگت له مخيگ له هلکانو خگخه لإ توپير لري. دوی نرة ونه، اواٍده او زؤه را شگکونکي ويگشگتان، په زؤه پوري غاٍ، بدني شگکلا او داسي جاذبه لري چيگ هلکان او نارينه حگان ته ورکاٍي. په حگوانو شگحگو کيگ هم دا شگيگکگنگي شته.

په افغانستان کيگ د شگحگو او نارينه وو د يو حگای کيگدو أيگره شگه لار واده دی؛ خو په حگوانانو او شتمنو خلکو کيگ غيرشرعي يو حگای کيگدنه يا زنا هم شته چيگ اسلام ييگ په کبيره کگناهونو کيگ بولي او (زاني) او (زانييگ) ته د درندو جزاوو احکام راغلی دی. په افغانستان کيگ دولت، رسنة، د دين عالمان، ساپوهان (روان شناس) د طب أاکتران، د کلي او کور مشران، شگوونکي، ميندیگ او پلرونه د فحشا يا زنا په هکله خبريگ نه کوي، لکه دا ستره کگناه چيگ په ديگ هيگواد کيگ هأو نه پيگشگيگاٍي او يا د فحشا په هکله خبريگ روا نه دي؛ خو اصلي خبره دا ده چيگ فحشا شته، په کابل کيگ شته، په مزار شريف کيگ شته، په هرات کيگ شته, په أيگرو لويو او کوچنيو شگارونو او ان داچيگ چيگ په حگينو کليوالو سيمو کيگ هم شته.

په افغانستان کيگ فحشا تگوله پتگه ده، هيخگوك فحشا ته برالا او بربنأ شگه نه وايي، تگول فحشا بده کگنگي، حتی هغه کسان نارينه او شگحگيگ چيگ خپله په ديگ کار اخته دي، د کسب په بنگه او يا د هوس او اؤتيا د پوره کولو له پاره، تگول په هر حگای کيگ فحشا بده بولي او هخگه کوي چيگ په ديگ کار کيگ خپله کگأون پتگ وساتي او خگوك پريگ خبر نه شي.

په افغانستان کيگ فحشا د دين د احکامو او د قبيلوي ژوند د حگينو نا ليکلو قوانينو يا نرخونو له مخيگ درنيگ جزاويگ لري. په ميگؤوشگه شگحگه بانديگ تيگری (لاس اچول) يا د داسيگ شگحگي تشگتونه أيگر دروند جرم دی، په ديگ جرم جرکگه نه جوؤيإي او مجرم بايد ووژل شي. که شگحگه تشگيگ وي هم وژله کيگاٍي.

په ديگن کيگ زاني او زانيه په کانگو وژل کيگاٍي (سنککسار). که زاني او زانيه بيگ واده هلك او جلة وي، په درو وهل کيگاٍي. دُريگ د کانگو د مرکگ په پرتله د زغم وؤ جزا ده او کيگدای شي چيگ قاضي له جزا خگخه وروسته د دواؤو نکاح هم وتؤي.

په افغانستان کيگ بد کاره خور_ لور د کورنة له پاره د شرم داغ باله شي. شرم په قبيلوي قاموس کيگ نه منونکی شي دی او تگول خلك هخگه کوي داسيگ ژوند وکؤي چيگ شرم وروانوؤي، پشگتانه وايي (خدايه په موإ کيگ بد تگيکری او بد پتگکی مه پيدا کويگ). د ديگ (بد) مفهوم أيگر لوی دی؛ خو د بدکاره شگحگيگ يا نارينه برالا شتون يا قوي شك بد تگيکری يا بد پتگکی بلل کيگاٍي او د زغم وؤ نه وي.

په شگارونو کيگ چيگ د شگحگو او نارينه وو ژوند کگأ شوی ، حگواني نجوني او حگوان هلکان په پوهنتونونو کيگ کگأ سبق وايي، شگحگي او نارينه په دفاترو او کارحگايونو کيگ يو حگای کار کوي، په شگاري بسونو کيگ کگأ تکگ_ راتکگ کيگاٍي, په بازار کيگ پيگر_ پلور کوي او داسيگ نور (بديگ شگحگيگ) او (بد نارينه) دواؤه شته. خلك داسيگ شگحگو او نارينه وو ته په شگه سترکگه نه کگوري او حگانونه حگنيگ ساتي . په تيگره هغه نارينه چيگ د شگحگو سوداکگر وي، خلك په أيگره بده سترکگه کگوري اوپه تگولنه کيگ أيگر ذليل باله شي .

لکه مو چيگ مخکي هم وويل په افغانستان کيگ خگوك د دغه ستريگ تگولنيزيگ ستونزيگ په هکله خبري نه کوي، لکه چيگ د کگناه په هکله خبريگ هم کگناه لري! خو دا ستونزه په خپل تگول قوت شته او کيگدای شي چيگ سبا ته به په يو لوی خطر واوؤي. ايأز داسيگ ناروغتيا ده چيگ شگحگيگ او نارينه دواؤه سيگزي، د تور زيؤي په شان نوريگ ناروغتياويگ هم شته ؛ خو ايأز د يوويشتمي پيگؤة وبا ده چيگ که مخنيوی ييگ ونه شي د سيگل په شان را روانه ده. د بلخ ولايت د مزار شريف په کلينيك کيگ د ايأز په اوؤه د عامه معلوماتو د برخي مشر أاکتر خالد

افغان جرمن آنلاين تاسو په درنښت همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادښت: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

(IWPR) ته ويلي چيگ أيگر افغانان په (HIV) د اخته كيگدو او خپريگدو له خطرونو خگخه ناخبره دي. دی غير صحي او ناروا جنسي اؤيكي په ايأز د ككؤيگدو اصلي فكتور بولي. په كال ۲۰۰۷ كيگ د افغانستان د روغتيا وزارت د (HIV) پنحگه اويا پيگشگي ثبت كؤي ويگ؛ خو دا شميگريگ أيگري د أاأ وؤ نه دي او كيگدای شي چيگ اصلي شميگره له ديگ خگخه أيگره جكگه وي. په افغانستان غوندي ملك كيگ خلك ايأز شرم بولي او هخگه كوي چيگ خپله ناروغتيا پتگه وساتي.
په افغانستان كيگ د فحشا د تگولنيزو او روغتيايي بدو پايلو په هكله خبريگ نه كيگإي. اوس هغه وخت رارسيگدلی چيگ دا غملؤليگ چوپتيا ماته كؤو او خوله پرانيگزو. د فحشا په هكله بايد خبريگ وشي. د هيگواد ولسمشر بايد په ديگ هكله خگو_ خگو حگلي خبريگ وكؤي. د پوهنيگ، اطلاعاتو او كلتور او روغتيا وزيران بايد دا ستونزه ستره وبولي. ميندیگ او پلرونه بايد شرم يويگ خوا ته كيگإدي او له خپلو اولادونو سره د دوی د ژوند د غوشگتنو، اؤتياوو، ستونزو، كؤاوونو، برياوو، نيكمرغيو او بد مرغيو په هكله وغإيگإي او دوی هغه سترو دندو او مسووليتونو ته متوجه كاندي چيگ سبا په خپل فردي يا تگولنيز ژوند كيگ ورسره مخامخ كيگدونكی دي.
د تگولنيگ مشران، د دين عالمان او د طب أاكتران هم بايد ميدان ته ودانكگي او خلكو، په تيگره بيا د تگولني حگوان توكم ته رشگتيا ووايي. دوی بايد په ديگ تگولنه غإ وكؤي چيگ ولور ورك كؤي. دوی بايد ميندو او پلرونو ته ووايي چيگ سيالي او تربوركگلوي پريگإديگ، بيگ حگايه لكگشگتونه مه كوة، په هوتگلونو، سرو زرو او جامو بانديگ د لكونو افغانيو مصرف كم كؤي چيگ واده اسانه شي او له ديگ لاريگ د فحشا مخه ونيول شي او ثواب وكگتگي.
چيگ خبره را لنأه كؤو په افغانستان كيگ فحشا شته، د تگولنيگ په منحگنيو او تگيتگو پوؤيو كيگ فحشا أيگره ده، دا كه دنارينه وو له پاره د هوس خبره ده؛ خو أيگريگ شگحگيگ د يويگ كگوليگ أوأة د ميندلو له پاره حگان خرخگوي. چيگ خبره سپينه وكؤو فحشا شته او چيگ شته بايد خبريگ پريگ وشي، په كنگو غوإونو ستونزه نه اواريگإي، ستونزه په ويلو او شنلو د حل لار مومي.

****

په افغانستان كيگ بيگوزلتيا د فحشا مور بلل كيگإي. د افغاني تگولنيگ خيگؤنه دا په أاكگه كوي چيگ د فحشا د غير اخلاقي پيگر_ پلور شا ته أيگر لاملونه شته؛ خو تر تگولو پياوؤی پكيگ د پيسو پيدا كول دي.
د تگولو به په ياد وي چيگ خگو كاله مخكيگ د ايران په مشهد كيگ خگو شگحگي په مرموزه توكگه ووژل شويگ، د ديگ دوسييگ يو قاضي وايي چيگ دی د يويگ وژل شويگ فاحشيگ كور ته ورغی او ويگ ليدل چيگ د ديگ شگحگيگ وزكگاره ورور، د لوإيگ له لاسه پلاستيكونه ژوول او پلارييگ دا خبره په أاكگه كوله چيگ دی د خپلي لور په پيسو ژوندی دی! كيگدای شي چيگ په افغانستان كيگ وضع هومره جديگ نه وي؛ خو كه بشپؤيگ خگيگؤني وشي او فحشا د يويگ ستريگ تگولنيزيگ ستونزيگ په توكگه ومنل شي؛ نو أيگر امكان شته چيگ دلته هم داسيگ بيگلكگيگ ترلاسه شي چيگ يوه خور ديگ د خپل ورور د نس د مؤولو له پاره، د كوم شتمن غيگإي ته ورشي او له هغه نه ديگ يو خگو روپة واخلي! او يا ديگ حگوانه لور د خپل پلار د دارو درمل او يا مخدره موادو د اخيستلو له پاره حگان په ارزانه خرخگ كؤي.
حگينيگ كسان د اخلاقي اصولو كمزورتيا د حگينو فواحشو د بيگلارة اصلي لامل بولي؛ خو كه يو پلار خپله لور ويني چيگ حگان خرخگوي او يا بيگ دی خپله ديگ لاريگ ته هخگوي او يا هغه ميگؤه چيگ دی خپله په پخلنحگی كي ويديگإي چيگ ميگرمن بيگ په كوتگه كيگ د كوم پردي نارينه هوس يا اؤتيا پوره كؤي. ۲۰ دلته ليدل كيگإي چيگ فقر او بيگوزلتيا لكه همغسي چيگ يو نارينه غلا، قتل يا اعتياد ته اؤ باسي، شگحگه هم فحشا ته وربولي او په ديگ توكگه د هغه تگولنيگزيگ ستونزيگ لمن پراخيگإي چيگ سبا تگول وطن ورسره مخامخ كيگدونكی دی.
په افغانستان كيگ خلك فاحشيگ ته په شگه ستركگه نه كگوري. فحشا دلته قانوني او شرعي جواز نه لري؛ خو پوشگتنه دلته ده چيگ شگحگه له چا سره فحشا كوي؟ شگكاره خبره ده چيگ له نارينه وو سره! هغه نارينه چيگ پيسيگ لري او شگحگو ته بيگ لومي ايشگيگ دي. هغه نارينه چيگ نه په شرع بند دي، نه قانون پيگژني او نه انسانيت ته د قدر په ستركگه كگوري!
اوس وكگورو چيگ كوم لاملونه په افغانستان غونديگ دوديز_ ديني ملكگ كيگ، شگحگيگ فحشا ته رابولي او له صراط المستقيم خگخه بيگ باسي؟ او وليگ يوه بي بي چيگ سبا ته په تگولنه كيگ د يويگ شگيگ مور په توكگه ژوند كولای شي او د يوه نارينه له پاره د ميگؤه په نامه د خواإه كورني ژوند مشالونه بلولی شي او خپل مور، پلار، ورونگو او خپلوانو ته يو صالحه لور_ خور او خپلوانه جوؤيگدی شي، بدو ته مخ اؤوي او يو حگليگ په خپل خواإه ژوند اوربلوي!
الف_ تاريخي خگيگؤنيگ وايي چيگ هغه لومؤنة شگحگه چيگ د پردي نارينه غيگإي ته ورغليگ وإيگ وه، وروسته چيگ پيسيگ را پيدا شويگ؛ نو أيگرو هغه شگحگو فحشا ته مخ واؤاوه چيگ نيگستمنيگ، بيگوزليگ؛ خو په عين وخت كيگ حگوانيگ او شگايسته ويگ. په مزار شريف كيگ سيده(مستعار نوم) د جكگؤيگ او سوليگ د

افغان جرمن آنلاين په درښت تاسو همكاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيكه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de
يادښت: دليكنې د ليكنيزې بڼې پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليږلو مخكې په ځير و لولـئ

نړیوال انستیتوت (IWPR) خبریال ته وايي چیګ (له هر راز نارینه سره جنسي اړیکیګ ورته عادي شګکاري). دا وايي چیګ (زه دیګ ته نه کګورم چیګ شپه میګ له چا سره تیګریګاږي؛ خو یو خګه چیګ زما په پام کیګ دي هغه د پیسو تر لاسه کول دي).
د سیدیګ له خبرو دا نه شګکاري چیګ دا د خپل ورو له پاره أوأة برابروي، د خپل ناروغ پلار له پاره دارو_ درمل اخلي، د کورنة له پاره د کور کرایه تګولوي، خرخګ_ خوراك د دیګ په غاړه دی او که له دیګ سره نور هوسونه هم شته؟
تفریح، جامیګ، سینګګار، موبایل، رستوران، فیشني سکګریتګ، موتګر او نغدیګ پیسیګ هغه امکانات دي چیګ حګیني حګواني نجونیګ او شګحګیګ حګان ته ورکاإلی شي. ویل کیګاږي چیګ حتی حګنیګ داسیګ شګحګیګ چي شګه تګولنیز دریحګ لري د أیګریګ رفاه له پاره حګان خرخګوي. دوی په داسیګ نارینه وو پسیګ کګرحګیګ چیګ ناخګاپه د شتو خاوندان شویګ وي او پیسیګ د کاغذونو په شان شیندي. دا پیسیګ په افغانستان کیګ له أیګرو کسانو سره شته: پخواني سوداکګر، د جنګګي ألکګیو مشران، د مخدره موادو کاروباریان، په دولتي فساد کیګ نوي ملیونران، د بهرنیو مرستو او پروژو د چور شریکان، د امنیتي کمپنیو سرتیګریګ چیګ هره روحګ د ولس پیسیګ تروږي، سؤي تشګتونکي، د دولتي او یا بهرنیو قرار دادونو غاصبین او داسیګ نور...
کیګدای شي چیګ پخواني سوداکګر او حګینیګ نور په افغانستان کیګ د ننه فحشا ته زړه شګه نه کؤي او یا په داسیګ دریحګ کیګ نه وي چیګ فحشا دیګ شګه وبولي، حګکه دوی له افغانستانه بهر هم أیګر امکانات لري؛ خو دا نور او په تیګره بیا وسله وال حګوانان په دیګ ویاؤي چیګ د شرابو، کباب او شباب میګلیګ جوړیګ کؤي او سبا بیا نورو ته د خپلیګ تیګریګ شپیګ د خوندونو کیسیګ وکؤي! دا کسان زیاتره په داسیګ جنګګي ألو پوري اړه لري چیګ فزیکي امنیت بیګ أاأه دی او هیګخګوك بیګ د قانون د تطبیقولو محضر ته نه شي حاضرولی؛ حګکه چیګ د دوی شګکرور مشران په افغانستان کیګ له قانونه پاس اوسیګ او خګوك ورته بر کتلی نه شي!
حضرت علي (ك) په نهج البلاغه کیګ وايي چیګ هر حګای میګ چیګ نعمتونه ولیدل پریګمانه، یقین مي راغی چیګ کوم حګای حق تر پشګو لاندي شوی! نو کله چیګ د تګولنیګ پنحګه په سلو کیګ کسان د هیګواد د پنحګه نوي په سلو کیګ شتمنیو واکمنان وي او پنحګه نوي نور په سلو کیګ پنحګو شتمنیو ته ناست دي، داسیګ حقونه به أیګر تر پشګو لاندیګ کیګاږي چیګ د یو شمیګر کورنیو کګلالة لورکګاني د بدمستو شرابي تګوپکیانو د محفل شمع وکګرحګي، دوی ته سندري وبولي، نخګاویګ وکؤي، د شرابو پیالیګ ورأکیګ کؤي او د دوی هوسونه خړوب کاندي!
ب_ حګیني شګحګیګ یا نجوني په زور فحشا ته راکاإل شویګ دي. په افغانستان کیګ د أاکتګر نجیب الله له حکومت خګخه وروسته، په أیګرو سیمو کیګ داسیګ چور او تالان پیل شو چیګ د حګینو کورنیو یا په بله ژبه د قومي_ مذهبي زیان منونکو ألو پاك لمنیګ خوینديګ_ میندي هم خوندي پاتیګ نه شویګ او د ژوند شنیګ پانګیګ بیګ د وحشي تګوپکوالو د حیواني غوشګتنو په اور کیګ ژویګ شویګ او ورژیګدیګ.
د (اخبار کابل) مجله د کابل د اوسیګدونکي فوزییګ (مستعار نوم) له خولیګ وايي چیګ (په کابل کیګ د مجاهدینو د خپلمنحګي جګګړو ۹۲_۱۹۹۶ م په کلونو کیګ خګو کسان زموږ په کور ننوتل او په ما او زما په لور بیګ جنسي تیګری وکؤ. موږ لمنیګ ورته ونیویګ او پشګو ته ور تګیتګ شوو؛ خو دوی موږ ته د مرګګ ګګواشګونه وکؤل او موږ بیګ بیګ سیرته کؤو. هغه شپه زموږ تګوله دنیاکګة ورانه شوه، بله اونة هغوی بیا راغلل او بیا بیګ په موږ تیګری وکؤ، په دریګیم حګل بیګ لإ پیسیګ راکؤیګ، وروسته بیګ خپل نور ملګګري هم ورسره راوستل او په دیګ توګګه زه او زما لور په فواحشو بدلي شوو)(۲).
مجله لیکي چیګ داسیګ کسانو د شګاغلي حامد کرزي په حکومت کیګ ستري_ ستري خګوکة تر لاسه کؤیګ چیګ حګینیګ بیګ په کابل کیګ د فحشا بازار تود ساتي او فوزییګ غوندیګ شګحګیګ د دوی له ویګریګ خګه نه شي ویلی. فوزیه وايي دا أیګر خطرناك خلك دي. دا وايي چیګ زموږ له کوره لإ لیریګ خګو نیمچه نجونیګ او هلکان اوسیګاږي چیګ هره شپه بیګ چیغیګ تر موږ پوري رارسیګاږي!
د افغانستان پولیس په دیګ برخه کیګ أیګر فعال نه دي، دوی له داسیګ نورو سترو ستونزو سره لاس او ګګریګوان دي چیګ د فحاشی د بلا(!) د مخنیوي له پاره وخت نه لري. پولیس له یویګ خوا په فساد کیګ خورا نوموتي دي، له بلیګ خوا حګني د افغانستان، خلکو او اسلام په حګای خپلو سیمه ایزو او تنظیمي ګګتګو ته ژمن دي او په أیګرو مسایلو کیګ له مافیایي کؤیو او د زور او زر له خاوندانو سره غاړه وؤي او د قانون په تطبیق کیګ پاتیګ راغلي دي. په مزار شریف کیګ یوه حګوان د (IWPR) استازي ته ویلي چیګ (تیګر کال ما له حګانه سره یوه شګحګه خپل کور ته روانه کؤیګ وه، دیګ چادري اغوستیګ وه؛ خو پولیسو موږ ودرولو او ویګ ویل چیګ دوی دغه بدلمنه شګحګه پیګژندلیګ ده.دیګ شګحګیګ پولیسو ته وخندل، پولیسو پیسیګ وغوشګتیګ. ما ورته سل أالره ورکؤل او دوی اجازه راکؤه چیګ لاړشو .سره له دیګ چیګ په بلخ کیګ د پولیسو مشرد IWPR دا برخه نه مني؛ خو واقیعت دا دی چیګ په افغانستان کیګ د شګو او مسلکي پولیسو شتوالی لا تر اوسه داسیګ دی لکه سؤی چیګ یو شګه شی په خوب ویني او عملا لاس ته نه ورحګي.

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

چیگ خبره را لنأه کؤو هغه نجوني او شگحگیگ چیگ په زور د فحشا أکگر ته را وستل شوي دي، بیا دا میدان نه پریگإدي؛ حگکه یو حگلیگ چي په افغانستان غوندي دود پال هیگواد کیگ د چا ابرو تویي شوه او د خپلوانو په تگولة کیگ (فاحشه) حساب شوه؛ بیگرته نه راکگرحگي او غواؤي چیگ له خپل تیگر ساده، پیاده او بیگچاره ژوند خگخه کسات واخلي او خگو روحگیگ لوتگونه په سرباد کؤي! دا راز شگحگیگ ژر په چرسو، شرابو او نورو مخدره موادو هم روإدي کیگإي چیگ حگان هیگر کؤي او تل د خپلو خیالونو په تگالونو کیگ وزانکگي.

ایشیا واچ (HRW) لیکي چیگ فحشا په افغانستان کیگ په یوه روحگنة بوختیا بدله شویگ ده او أیگري شگحگیگ د ژوندانه د فشار او بیگوزلتیا له امله بیگ لاریگ شویگ او بیا د فواحشو له شبکو سره نژدیگ شویگ دي. ایشیا واچ غوشگتي چیگ په افغانستان کیگ د شگحگو د قاچاق او فحشا د مخنیوي له پاره پراخه بیؤني عملیات پیل شي(د طالبانو له تیگشگتیگ خگخه دوه کاله وروسته جنسي تیري أیگر زیات شوي، سیمه ییز قوماندانان او شراچوونکیگ ألیگ په دیگ کار کیگ لوی لاس لري. دا جرمونه د وسله والو ألو او دولتي کؤیو په مرسسته دوام لري) او په تگولو غإکوي چیگ د دیگ ستریگ تگولنیزیگ ستونزیگ په مخنیوي کیگ ورسره مرسته وکؤي.

ج_ بهر ته د ملیونونو افغانانو، نارینه وو او شگحگو مهاجرت د افغاني کورني ژوند او اداریگ هغه دروند او لرغوني دود چیگ پکیگ د اخلاقو نورمونو په رعایت أیگر تگینکگار کیگده، له ستونزو سره مخامخ کؤ. د کگاونأیو هیگوادونو غتگو شگارونو ته د افغاني کورنیو ورتکگ دوی له نویو حالاتو سره مخامخ کؤل. أیگریگ زیاتیگ کورنة په خپلو پخوانیو نورمونو وفاداره پاته شویگ؛ خو حگنیگ نوریگ په تیگره بیا په اروپایي او امریکایي هیگوادونو کیگ له پخوانیو چوکاتگونو خگخه ووتیگ. اقتصادي ستونزیگ، اداري ستونزیگ او د شتمنو پیسیگ او امکانات هغه لومیگ ویگ چیگ حگنیگ افغانانیگ په کیگ کیگوتیگ او ژوندونه ییگ تباه شول.

یو وخت یو چا په پیگشگور کیگ ما ته ویلي و چیگ د وخت حگینو پاکستانیو چارواکو چیگ د افغان کمشنیري د مرستو په خگانکگو کیگ ییگ لوؤ پوستونه درلودل، د حگینو کسانو په مرسته له افغانانو (شگحگیگ) خگخه تمه کوله چیگ د خپلو کارونو د ژر خلاصون له پاره له دوی سره په پتگه وکگوري!

په دیگ راز دفاترو کیگ د پاسپورت، ویزیگ او د مهاجرت د اسنادو برابرول هم هغه لاملونه کیگدای شوای چیگ حگنیگ افغانانیگ ییگ د عفاف له جادیگ خگخه وتلو ته اؤ ایستلي دي. اقتصادي ستونزیگ هم په هغه وختونو کیگ دومره درنیگ ویگ چیگ کیگدای شوای د لومیگ په شان ییگ د حگینو حگوانو شگحگو او نجونو ژوند خراب کؤی وي.

ضمناً د مهاجرت په چاپیگریالونو کیگ د حگینو کورنیو د جوؤشگت مراندیگ ورو_ ورو سستیگ شویگ او حگوانو شگحگو او نجونو دا وخت تر لاسه کؤ چیگ ناوخته کور ته راشي او یا شپه بل حگای تیگره کؤي!

اتگکل کیگإي چیگ دا چاریگ به لومؤی د کور د نارینه وو له سترکگو خگخه الوینه سرته رسیگدلی وي؛ خو ورو_ ورو دا پتگه سوداکگري بربنأه شویگ او حگنیگ نارینه وو له بده مرغه په دیگ برخه کیگ یا خوله پتگه نیولیگ او یا ییگ له دیگ سوداکگري سره مرسته کؤیگ ده!

د_ په افغانستان کیگ تیگراته کاله أیگر په زؤه پوریگ کلونه دي .لویگدیحگ غواؤي چیگ د ولسواکة د مخالفینواو دشگمنانو په لاس ولسواکي جوؤه کؤي چیگ کله افغانستان اسلامي روستاؤی نه درلود په دیگ هیگواد کیگ اسلام په دودیزه توکگه أیگر شگه تطبیق کیگده؛ خو چیگ د افغانستان اسلامي جمهوري دولت جوؤ شو؛ نو شراب او نور مخدره مواد داسیگ پریمانه شول لکه د مور شیدیگ! شگه خوندي کگست هاوسونه او هوتگلونه جوؤشول. په تاریخ کیگ د لومؤي حگل له پاره افغانستان ته بهرني نجونیگ د جنسي سوداکگرة یا زموإ په اصطلاح د فحشاه له پاره راغلیگ. فحشا د لومؤي حگل له پاره په افغانستان کیگ د غتگانو او تگوپکیانو تر حماییگ لاندیگ راغله او وهخگول شوه. په افغانستان کیگ د لومؤي حگل له پاره په خگلور کلنو، اته کلنو او لس کلنونجونو باندیگ جنسي او حتی ألە ییز تیري وشول او د سؤي تشگتونکو داسیگ ألیگ جوؤیگ شویگ دي چیگ په دولت کیگ لاس لري، وسلیگ لري، له قانونه ویره نه لري، خگوك ورته چپ کتلی نه شي او داسیگ اونة به نه وي چیگ یو خگوك نه تشگتول کیگإي د دیگ مافیایي کؤیو یوه حلقه داسیگ ده چیگ نجونیگ تشگتوي او بیا ییگ په جنسي سوداکگرو خرخگوي او یا ییگ خپله دیگ بزنس ته چمتو کوي. دا نجونیگ کله چیگ نیمه پیغله یا په حگان باندیگ پیغلیگ شي او ووینی چیگ د ژوند قمار ییگ بایللی او نور نو تگولنیگ ته مخ نه لري د فحشا بازار تود ساتي او غواؤي چیگ نویگ تشگتول شویگ نجونیگ د سبا له پاره وروزي او خپل کسات حگنیگ واخلي!

ذ_ د جکگؤیگ په کلونو کیگ افغانستان په نؤة کیگ د مخدره موادو د تولید په لومؤني ستر مرکز بدل شو. ویل کیگإي چیگ په ورستیو کلونو کیگ افغانستان د نؤة خگه د پاسه ۹۰ په سلو کیگ مخدره مواد (تریاك+ هیروین) تولید کؤیگ دي. د دومره مخدره موادو کگتگه د افغاني بیگوزله بزکگرانو جیگبونو ته نه حگي؛ دا ستره کگتگه هغه مافیایي کؤیو ته ورحگي چیگ په دولت کیگ ستر_ستر منصبونه لري. په خپلو امنیتي کمپنیو د خپلیگ سوداکگری امنیت ساتي، له قانونه أیگر پاس ژوند کوي او د نؤیوالو مرسته هم ورسره ده؛ خو دیگ سوداکگرة د افغانستان خلکو

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

ته يو ستر زيان رسولی او هغه په مخدره موادو باندي د لکونو کسانو نارينه وو او شگحگو روإدي کيگدل دي. وايي چيگ په بدخشان کيگ أيگر خلك ترياك خوري او دوی خپل ماشومان هم د ترياکو په دود ويده کوي!
په کگاونأيو هيگوادونو ايران او پاکستان کيگ په لسکگونه زره حگوان افغان مهاجرين د پرديسي توب، وزکگارتيا، يوازيتوب، بيگوزلتيا او نورو لاملونو له لاسه په ترياکو، هيگروينو او نورو مخدره موادو روإدي شويگ دي. د وردکگو د شنيگز دريگ په سلطان خيگلو کيگ يو وخت د سرور اکا په نامه يو چرسي ژوند کاوه چيگ هيگچا خور_ لور ورنکؤه او دی تگول عمر بيگ واده پاته شو؛ خو اوس هلته په هر کلي کي په لسکگونو حگوانان (أيگر زيات نارينه) په راز_راز مخدره موادو اخته دي او خپل چاپيگريال بيگ له أيگرو ستونزو سره مخامخ کؤي دي.
د روإدي توب(اعتياد) او فحشا تر مينحگ دوه اؤخيزه اؤيکي شته، يا روإدي شگحگه چيگ وجود او ذهن دواؤو بيگ زيان ليدليگ دي، د خپلو اؤتياوو د پوره کولو له پاره په حگان سوداکگري کوي او خپل شگايست او حگواني (حسن بازار) ته وؤانديگ کوي او يا (فاحشه) له خپل خيرن ژوند خگخه د سترکگو د پناه کولو په نيامت مخدره مواد ته پناه وؤي او هخگه کوي چيگ حگان هيگر کؤي!
د شگحگو سوداکگر هم دا کار کوي، يا روإدي شگحگيگ لتگوي او يا په لاس ورغليگ شگحگيگ په مخدره موادو روإدي کوي. دا سوداکگر په لاس ورغليگ شگحگيگ حگکه هم په مخدره موادو اخته کوي چيگ اراده بيگ نوره هم سسته شي او د ده له منکگولو خگخه د خلاصون چانس ونه مومي.
ر_ بد کورنی چاپيريال هم حگواني نجوني او شگحگي له کوره تيگشگتيگ او فحشا ته اؤ باسيگ. کومه شگحگه چيگ له کوره وتشگوه، په اسانه د جنسي سوداکگرو په لومه کيگ شگکيگل کيگدی شي. روإديگ مور او پلار يا نژديگ بدکاره شگحگيگ داسيگ نجونيگ او حگوانانی په ارزانه اخستلی شي چيگ أيگريگ کورنة ستونزيگ ولري! په کور کيگ د جنکگ جکگؤو له امله هم حگواناني شگحگي ديگ ته زؤه شگه کولای شي چيگ له کوره وتشگتي او يا د جنسي سوداکگرو خيگرنو منکگولو ته ولويگإي.
شگه ميندیگ او پلرونه هغه دي چيگ خپل کمکی چاپيگريال پاك، خوإ او سالم وساتي چيگ اولادونه پکيگ وروزل شي، داسيگ اولادونه چيگ سبا ته خپلو حگانونو ته ، خپلو ميندو او پلرونو ته، خپلو هيگوادوالو ته، خپل خواإه هيگواد افغانستان ته او بالاخره تگولي انساني نوؤة ته شگه حگوانان شي .موإ له هراته داسيگ خبرونه لرو چيگ هلته هر کال په لسکگونه حگوانة نجونيگ يا واده شويگ شگحگيگ د کورنيو ستونزو، شخؤو او تاوتريخوالي له امله حگانونه سيزي اوغواؤي چيگ حگانونه ووژني ! داسيگ يا ديگ ته ورته پيگشگيگ د افغانستان په نوروسيمو کيگ هم شته .داسيگ زيان منونکيگ شگحگيگ که ژوندة پاتيگ شي د انحراف خوا ته ميلان پيداکولی شي .
بد ودونه، بيگ وخته ودونه، د زور ودونه، بوأاکگانو ته د پيغلو واده، په بنو ورکول، ماشومانو ته د حگوانو نجونو کيگنول هم هغه لاملونه دي چيگ حگواني شگحگي له صراط المستقيمه ايستلی شي. په شگارونو کي دا ستونزه أيگره ده، په کليو کي هم ورته امکان شته؛ خو هلته د قبيلوي ژوندانه تناوونه دومره غشگتلي دي چيگ شگحگي د أيگر يا هيگخگ تکگ راتکگ او راشه درشه وس نه لري.
ز_ بد خپلوان، بد همزولي او بد ملکگري فحشا ته د حگوانو نجونو او شگحگو د کاإلو يو بل لوی لامل دی. هغه شگحگو چيگ خپل شخصيت له لاسه ورکؤی، غواؤي چيگ نوري هم د حگان په رنکگ کؤي! ديگ حگوانو؛ خو احساساتي بيگوزله يا د حگوانة په ميو مستو شگحگو ته شنه او سره باغونه ورشگيي او دوی هغه نوؤة ته وربولي چيگ د لنأيگ موديگ له پاره شگايسته شگکاري؛ خو پای بيگ ستر غم دی او د بيگرته کگرحگيگدو پلونه هم ؤنکگ وي. دا راز شگحگيگ چيگ د فحشا له فرهنکگ سره روإدي شويگ دي، دومره شته او امکانات پيدا کولای شي چيگ د حگان په شان نورو شگحگو ته هم لوميگ کيگإدي او هغه ونيسي. دا راز شگحگيگ بيا په نويو مرغانو نوي شگکاريان خوشاله ساتي او حگان ته پيسيگ کگتگيگ!
ز_ جکگؤه د أيگرو بلاوو مور ده. جکگؤه هرخگه په اور سيزي. کلي ورانوي، کرونديگ له منحگه وؤي، شگارونه په بيدياوو بدلوي اود خلکو بدني او رواني سلامتيا ته نه جبيره کيگدونکي زيانونه اؤوي. موإ په افغانستان کي داسي ديگرش کلنه جکگؤه په سترکگو وليده، موإ په ديگ جکگؤه کيگ هرخگه له لاسه ورکؤل، کگتگيگ نورو وکؤيگ؛ خو د مرکگونو په ننداره موإ ستؤي شوو. اوس افغانستان د کونأو، يتيمانو، معيوبينو او معلولينو په جونکگؤه بدل شوی ، خلك له رواني پلوه أيگر حگپل شوي. أاکتران وايي چيگ د لکونو معيوبينو ،معلولينو، کونأو اويتيمانو تر خگنکگ افغانان أيگري رواني ستونزي لري او انحراف ته خورا تيار دي. که د شگحگو ترخه ژوند ته پام واؤوو؛ نو وينو چيگ دا توکم تر هر چا زيات انحراف ته تيار دی او که بيگ مخه ونه نيوله شي ; نو د هغه شگحگو شميگر به روحگ په روحگ زيات شي چيگ د فزيکي او رواني ستونزو له امله د سقوط په درشل کيگ ولاؤي دي.

س_ هغه اسانتياويگ چيگ په لويو شگارونو کيگ برابريگ شويگ دي، د فحشا له خوريگدو سره مرسته کولای شي. د مثال په توکگه د کابل په حگينو حگانکگؤو سيمو کيگ په لسکگونو داسيگ بهرني او په تيگره بيا چينايي هوتگلونه جوؤ شويگ چيگ د فحشا فرهنکگ خوروي. موإ خگو حگليگ په راأيو کگانو او تگلويگزيونو کيگ

افغان جرمن آنلاين په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادښت: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

اوريگدلي او ليدلي چيگ د كورنيو چارو وزارت خگومره چينايي شگحگيگ ونيگويگ او له هيگواده ييگ وشؤليگ؛ خو سبا ته له ديگ زياتي بيا له دوبة خگخه راروانيگ وي! دوى په هغه هوتگلونو او كگستگ هاوسونو(ميگلمستونو) كيگ حگاى په حگاى كيگاِي چيگ يا په كوم بهرني پوري اوِه لري او يا په افغانستان كيگ له قانون خگخه د اوچتو حضراتود زامنو او خپلوانو او يا نورو زورورو ملكيت بلل كيگاِي. په ديگ حگايونو كيگ د اسلامي دولت تر سيوري لاندي د شراب ،كباب او شباب ميگليگ كيگاِي او پيگريگ پريگ كيگاِي. دا فرهنگگ له بده مرغه په همغه هوتگلونو كيگيگ ايسار نه پاته كيگاِي او بيرون ته هم راوحگي.

له ديگ پرته د حگينو شگحگو ازاده ژوند، د موبايل تلفونونه له لاري اسانه اؤيكي، د نجونو او هلكانو د ليدو كتو حگانكگؤي حگايونه چيگ أيگرشگكاره نه دي ، د لويديحگ تمدن د خوريدنكگ له پاره شگه شرايط او د حگينو تگكسي أرايورانو منفي منحگكگؤيتوب هغه لاملونه دي چيگ د فحشا له زياتوالي سره پوره مرسته كولى شي. د مزار شريف يو تگكسي أريور د (IWPR) استازي ته ويلي: (زه يو زوؤ سؤى پيگژنم چيگ له بهره راغلى، هغه په شگار كيگ بلد نه دى او له ما نه مرسته غواؤي، دا سؤى حگواني نجوني أيگري خوشگوي... اوس موإ په اونة كيگ يو حگل حگو، دى له يويگ حگواني جلة سره كگوري او زه له بليگ سره! دى د دواؤو نجونواو زما د تگكسي وركوي).

ش_ د افغانستان دولت، د كورنيو چارو وزارت او نوريگ عدلي او قضايي اداريگ په افغانستان كيگ له فحشا سره د مبارزيگ لنأ مهاله يا اوإد مهاله پلان نه لري. هغوى په هيگواد كيگ په فحشا ستركگي پتگوي او غواؤي چيگ دا منفي پديده پتگه وساتي؛ خو دا حل لاره نه ده، د يويگ ستريگ تگولنيزيگ ستونزيگ د ليگري كيگدو له پاره بايد خپله تگولنه فعاله شي او تگوليگ هخگيگ په كار واچول شي چيگ ستونزه غتگيگدو ته پريگ نإدي.

په افغانستان كيگ په سلكگونه حگواني نجونيگ او شگحگيگ اوس په توقيف خونو او محبسونو كيگ پرتيگ دي، خگوك چيگ د افغانستان غونديگ هيگواد كيگ په فحشا ونه شرميگاِي او په اصطلاح يو حگلي ييگ ستركگيگ سپيني شي، هغه په توفيف يا محبس هم چرت نه خرابوي. هغه پوهيگاِي چيگ لويديحگ د دوى تر شا ولاؤ دى، د بشري حقونو د ساتنيگ اداريگ د دوى خلاصون غواؤي، د شگحگو د حقونو د خونديتوب حگيني تگولني دستي دا چيغي وهي چيگ په ديگ شگحگو أيگر ظلم روان دى! ولسمشر په زوِه نازك سؤى دى او په هر اختر، نوروز او برات كيگ په لسكگونو بنديان بشگي، دا شگحگيگ په ديگ پوهيگاِي چيگ ولسمشر خگو روحگي مخكيگ د مخدره موادو داسيگ پنحگه قاچاقبر خوشي كؤل چيگ ١٦_١٦ كاله قيد پريگ ختلى و؛ نو دوى خگه كؤي چيگ خوشي به نه شي! په تيگره چيگ دوى حگواني دي، شگكلي دي، خندلى شي او أيگر ژر د خپلو دوسيو د حل و فصل دروازيگ ميندلى شي!

كه په افغانستان كيگ د قانون حاكميت واى او هر چا د خپل جرم جزا ليدلى او ناروا كارونه د زور او زر له لاريگ په روا نه بدليگدلى؛ نو ديگ بدكاره نجونو او شگحگو به هم په يوه اسلامي هيگواد كيگ د قانون د حاكميت له ويگريگ خپله لمن لإ ورتگوله كؤيگ واى او دغه كرغيگؤنه او تباه كوونكى سوداكگري به ييگ نوره نه پراخوله.

* * * * *

دا وو حگنيگ هغه ستر لاملونه چيگ په افغانستان كيگ د فحشا زؤي كري او يوه پاكه اسلامي_ دوديزه تگولنه د كگناهونو او تگولنيزو ناروغتياوو په اور كيگ سوحگي او أيگريگ داسيگ شگحگيگ چيگ د خپلو كورنيو او تگولنيگ صالحه او پاك لمنيگ ميندیگ او بيبياني جوؤيگدى شي، نيمه خوا كوي او د ذلت او تورتم كنديگ ته ييگ غوزاروي.

په افغانستان كيگ بايد له خولو خگخه مهرونه ليريگ شي، غوإونه بايد ترخيگ؛ خو رشگتيا خبريگ واوري، د دولت مشران خپلو اسلامي او ملي مسؤوليتونو او دندو ته حگير شي، د دين عالمان بايد را پاخگي او خلك صراط المستقيم ته وبولي، ميندیگ او پلرونه بايد له خپلو اولادونو سره خواخوإي شي او د هغوى روا غوشگتنو ته جدي پام وساتي، رسنة بايد په ديگ برخه كيگ أيگر كار وكؤي، شگوونكي بايد خپل زده كوونكي خپل اولادونه وبولي او د هغوى له پاره زوِه وسيزي او د علومو پوهان متگيگ را ونغاؤي چيگ له خلكو سره د هغه لومو د ليريگ كولو له پاره جهاد وكؤي چيگ د دوى د اولادونو او په تيگره بيا د حگوانو نجونو او شگحگو ژوند تباه كولاى شي. دا يوه ستره ملي دنده ده او هيگخگ حگنأ نه مني، تگول بايد همدا شيگبه نوى هوأ وكؤو، وخوحگو، همت وكؤو او خپله سبانة تگولنه له هغه جدي ستونزو خگخه پاكه كؤو چيگ زؤى ييگ نن كرل كيگدونكى دى. د سبا د پشگيمانة مخه بايد همدا اوس ونيسو. او داسيگ لاره غوره كؤو چيگ هم موخداى ته غاؤه خلاصه وي او هم د انساني لوؤو صفاتو او اخلاقو د حگليگدني له پاره هخگيگ د برياليتوب لاره خپله كؤي .

حواليگ:

١_ پيام روز مجله، شماره ٤،٢٥ شهريوره ١٣٨٠ تهران

٢_ اخبار كابل| شماره،١٥ فبروري ٢٠٠٤

٣_ په افغانستان كيگ د بدلمنة وده_ راپور د هميم جلالزي_ IWPR

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکاریَ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ